

POWIATOWY URZĄD PRACY W MIKOŁOWIE
43-170 Łaziska Górne, ul. Chopina 8
tel. 224-10-92, fax. 225

RANKING ZAWODÓW DEFICYTOWYCH
I NADWYŻKOWYCH
W POWIECIE MIKOŁOWSKIM
W 2013 ROKU

Marzec 2014r.

Wstęp

Jak co roku przedstawiamy Państwu „Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie mikołowskim”, który tym razem obejmuje 2013 rok. Tak jak było to także wcześniej, całościowa analiza tego opracowania oparta jest głównie o wnikliwą obserwację danych statystycznych wygenerowanych przez program komputerowy „SYRIUSZ”. Pewne spostrzeżenia i uwagi zamieszczone w niniejszej pracy oparte są również o wieloletnie doświadczenia doradców zawodowych w obserwacji procesów rynku pracy. Warto też wspomnieć, że kolejny ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych daje możliwość analiz pewnych prawidłowości na lokalnym rynku pracy oraz dokonania perspektywicznego spojrzenia na to, co będzie się działo na nim w przeciągu kilku następnych lat.

Przedstawiony materiał jest kontynuacją, a zarazem rozwinięciem pierwszej części rankingu za pierwszą połowę 2013r., a opartej o analizę wybranych tabel z wcześniej wspomnianego wydruku.

W poniższym materiale wykorzystane zostały także dane statystyczne pozyskane z Urzędów Miast i Gmin wchodzących w skład powiatu mikołowskiego oraz Głównego Urzędu Statystycznego. Dane te mają istotne znaczenie w przedstawionym materiale, gdyż obrazują aktualną sytuację demograficzną, która ma znaczący wpływ na powiatowy rynek pracy.

Pragniemy Państwa gorąco zaprosić do analizy tego rankingu oraz do dyskusji na ten temat, choćby tylko z uwagi na fakt, że my wszyscy wspólnie tworzymy i kształtujemy rynek pracy. Każdy z nas ma zatem swoje spostrzeżenia co do zmian zachodzących na owym rynku

WPROWADZENIE

Postanowienia ustawy z dnia 24 lipca 1998r. o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa (Dz. U. Nr 96 poz. 603) spowodowały, iż jednostkami tego podziału zostały: gminy, powiaty i województwa.

Na mocy wspomnianej ustawy z dnia 24 lipca 1998r. utworzone zostało Województwo Śląskie. Siedzibą Wojewody i Sejmiku Wojewódzkiego wyznaczone zostało miasto Katowice. W skład Województwa Śląskiego weszło 166 gmin podzielonych na 36 powiatów w tym 17 ziemskich. W grupie powiatów ziemskich powołany został Powiat Mikołowski z siedzibą Starosty w mieście Mikołowie. W skład Powiatu Mikołowskiego weszły gminy: Łaziska, Mikołów, Orzesze, Ornontowice, Wry.

W związku z tym, iż jednym z zadań powiatu jest przeciwdziałanie bezrobociu oraz aktywizacja lokalnego rynku pracy, Zarząd Powiatu Mikołowskiego powołał do życia z dniem 01.01.2002r. Powiatowy Urząd Pracy w Mikołowie z siedzibą w Łaziskach Górnych.

Powiat Mikołowski liczy sobie ok. 92'923 mieszkańców, a największe jego skupisko stanowi miasto Mikołów liczące ok. 38'811 mieszkańców. Dalej w kolejności są miasta Łaziska Górne i Orzesze oraz Gminy Wry i Ornontowice

BEZROBOCIE W POWIECIE MIKOŁOWSKIM

Informacje ogólne:

Literatura definiuje bezrobocie jako zjawisko polegające na tym, że pewna część ludzi zdolnych do pracy, poszukujących pracy i akceptujących istniejący poziom wynagrodzenia nie znajduje zatrudnienia.

Bezrobocie można rozpatrywać w skali makro i mikro. Z bezrobociem w skali makro mamy do czynienia w sytuacji, gdy na określonym obszarze geograficznym znaczna liczba osób zdolnych do podjęcia pracy zostaje poza zatrudnieniem. Natomiast bezrobociem w skali mikro jest utrata pracy z powodu braku kwalifikacji lub innych umiejętności pozwalających objąć i utrzymać stanowisko.

Podstawowym miernikiem poziomu bezrobocia jest stopa bezrobocia. Jest to określona w procentach relacja pomiędzy liczbą zarejestrowanych osób bezrobotnych, a liczbą osób czynnych zawodowo (tj. zdolnych w prawnie określonych warunkach do podjęcia pracy). Ta ostatnia grupa obejmuje wszystkich zdolnych do pracy w wieku od 15 – 65 (kobiety do 60) roku życia.

W zależności od przyczyn występowania wyróżnia się głównie bezrobocie:

- a) strukturalne, które wynika głównie z nieaktywności struktury podaży siły roboczej i popytu na nią na rynku pracy oraz z szybkich zmian strukturalnych zachodzących w gospodarce, za którymi nie nadąża szkolnictwo zawodowe i ogólne;
- b) technologiczne, które wynika z postępu technicznego, automatyzacji i mechanizacji procesów wytwórczych (wprowadzenie innowacji technicznych

powodujących spadek zatrudnienia). Pojawia się, gdy tempo wzrostu gospodarczego jest niskie;

c) koniunkturalne wywoływane spadkiem popytu konsumpcyjnego i inwestycyjnego (spadek wykorzystania zdolności produkcyjnych przedsiębiorstw),

d) sezonowe, jest efektem wahań aktywności gospodarczej w różnych porach roku, spowodowanych zmianą warunków klimatycznych.

Z kolei w zależności od formy występowania wyróżnia się bezrobocie:

- krótkookresowe i średniookresowe – do 3 miesięcy oraz od 3 do 12 m-cy bez zatrudnienia,
- długookresowe – dotyczy osób pozostających bez pracy od 6 do 12 m-cy. Może przekształcić się w bezrobocie długotrwałe tj. powyżej 12 m-cy,
- ukryte, które stanowi pewną – nieokreśloną – liczbę osób, które w myśl przepisów nie mogą się zarejestrować jako bezrobotne, albo wykonywana przez nich praca nie jest niezbędną z punktu widzenia zatrudniającego (np. nadmiar rąk do pracy na wsi, przerosty w administracji),
- bezrobocie rejestrowane to liczba osób bezrobotnych, czyli posiadających określone w ustawie cechy i zarejestrowanych w urzędach pracy.

Przyczynami bezrobocia są zasadniczo: likwidacja niektórych gałęzi przemysłu, zmniejszenie popytu na konkretne dobra czy usługi, ograniczenie produkcji, brak informacji o miejscach pracy, brak mobilności pracowników w związku z przeniesieniem zakładu do innego rejonu, niedostosowanie do potrzeb rynku wykształcenie pracowników, zmiany w technologii i wysokie obciążenia fiskalne oraz zła polityka Państwa względem małych i średnich przedsiębiorstw.

Bezrobocie w statystyce:

Stopa bezrobocia w Polsce w styczniu 2013r wynosiła 14,2%, w województwie śląskim 11,9%, a w powiecie mikołowskim 8,7%. W przeciągu roku, bezrobocie w Polsce spadło i w grudniu 2013r wynosiło już 13,4%. Zmieniło się ono również w stosunku do województwa (11,2%) i powiatu (8,2%).

W powiecie mikołowskim w okresie od stycznia do końca grudnia 2013r., największą liczbę bezrobotnych odnotowano w miesiącu kwietniu i wynosiła ona 3585 osób. Najniższą liczbę bezrobotnych odnotowano w miesiącu grudniu i wynosiła ona 3273 osoby. Przez cały 2013 rok w strukturze osób zarejestrowanych następowały ciągle zmiany wzrostu i spadku bezrobocia.

Poniższa tabela przedstawia jak kształtowało się bezrobocie w powiecie mikołowskim na przestrzeni 2013 roku z wyszczególnieniem liczby zarejestrowanych kobiet. W nawiasach dla porównania pojawia się liczba osób zarejestrowanych w 2012 roku.

Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w poszczególnych miesiącach 2013r			
Lp.	Miesiąc	Ogółem	Kobiety
1	STYCZEŃ	3474 (2012r -3016)	1872 (2012r - 1697)
2	LUTY	3540 (2012r - 3088)	1909 (2012r - 1711)
3	MARZEC	3580 (2012r - 3114)	1907 (2012r - 1704)
4	KWIECIEŃ	3585 (2012r - 3025)	1905 (2012r - 1697)
5	MAJ	3487 (2012r - 2904)	1858 (2012r - 1644)
6	CZERWIEC	3423 (2012r - 2901)	1846 (2012r - 1674)
7	LIPIEC	3392 (2012r - 2835)	1845 (2012r - 1650)
8	SIERPIEŃ	3314 (2012r - 2840)	1826 (2012r - 1639)
9	WRZESIEŃ	3395 (2012r - 2952)	1848 (2012r - 1688)
10	PAŹDZIERNIK	3335 (2012r - 3037)	1805 (2012r - 1745)
11	LISTOPAD	3352 (2012r - 3085)	1811 (2012r - 1749)
12	GRUDZIEŃ	3273 (2012r - 3196)	1763 (2012r - 1769)

Statystyki przedstawione w powyższej tabeli wskazują jak kształtowało się bezrobocie w poszczególnych miesiącach 2013 roku. Jak łatwo zaobserwować w 2013 roku bezrobocie w Polsce wzrosło w stosunku do roku poprzedniego średnio o 429 osób miesięcznie.

W ogólnej liczbie osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Mikołowie w omawianym przedziale czasowym nieznacznie większą grupę stanowią kobiety. W przeciągu całego 2013 roku ich liczba w poszczególnych miesiącach była większa średnio o ok. 270 osób w stosunku do liczby zarejestrowanych mężczyzn (w 2012r. – 395 osób). Liczba kobiet w omawianej statystyce jest zawsze większa od liczby zarejestrowanych mężczyzn. Kobiety przede wszystkim ze względu na swe role rodzicielskie bardzo często nie są w stanie w pełny sposób zaistnieć na rynku pracy.

Opierając się na danych statystycznych PUP Mikołów możemy zaobserwować, że wśród osób zarejestrowanych na koniec 2013r. największą grupę stanowili bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Było ich, aż 1257 osób, z czego 528 to kobiety. Najmniej liczną grupę tworzyły zaś osoby z wykształceniem średnim ogólnym (354 osoby w tym 259 kobiet).Warto tutaj podkreślić, że tendencja ta pojawia się od kilku lat.

Obecna charakterystyka bezrobocia pokazuje nam, iż w ewidencji większości urzędów pracy coraz częściej pojawiają się osoby długotrwale bezrobotne. Z różnych przyczyn nie potrafią one, nie mogą lub nie chcą podjąć

zatrudnienia. Na koniec 2013 roku zarejestrowanych było 1466 takich osób, z czego 828 osób stanowiły kobiety. Dużą grupę zarejestrowanych tworzą także osoby powyżej 50-tego roku życia (785 os.) i do 25 roku życia (645 os.).

Jak już było wspomniane, dane statystyczne wskazują, iż poziom bezrobocia w powiecie mikołowskim wzrósł o 429 osób w stosunku do okresu analogicznego w ubiegłym roku. Zjawisko to może mieć różne źródła. Faktem jest jednak to, że Publiczne Służby Zatrudnienia w Polsce otrzymują coraz mniej środków z Funduszu Pracy na aktywizację zawodową osób bezrobotnych. W rzeczywistości wygląda to tak, że potencjalny klient danego urzędu pracy wykazuje się aktywnością na rynku pracy. Znajduje pracodawcę, który jest gotów go przyjąć na staż lub zatrudnić po ukończonym specjalistycznym szkoleniu i okazuje się, że w PUP środki wyczerpały się np. w kwietniu. Efektem finalnym tego zjawiska jest właśnie wzrost bezrobocia. Ostatnio wiele mówi się o zmianach funkcjonowania publicznych służb zatrudnienia w Polsce. Należy jednak pamiętać, że skuteczne łagodzenie negatywnych skutków bezrobocia musi opierać się po pierwsze na stabilnej gospodarce kraju, której w Polsce niestety brakuje. Drugim ważnym aspektem tych działań powinien być duży nacisk na promocję i rozwój małych i średnich przedsiębiorstw. Są one podwaliną każdego dobrze rozwijającego się kraju. Bez małych i średnich przedsiębiorstw nie będzie także nowych miejsc pracy oraz wpływu większych podatków do budżetu Państwa. W Polsce procedury założenia i prowadzenia działalności są w dalszym ciągu bardzo skomplikowane, co w znacznym stopniu odstrasza wiele osób zainteresowanych prowadzeniem własnego biznesu.

ANALIZA DANYCH STATYSTYCZNYCH

Tabela:

T-I/P-1 Bezrobotni wg zawodów w powiecie mikołowskim stan w końcu 2013 roku

W końcu 2013 r. w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie zarejestrowane były 3273 osoby bezrobotne reprezentujące różne zawody i specjalności. Wśród 50 najczęściej pojawiających się zawodów można było zaobserwować między innymi:

1. Bez zawodu	401
2. Sprzedawca	344
3. Ślusarz	126
4. Robotnik budowlany	62
5. Kucharz	60
6. Robotnik gospodarczy	57
7. Technik prac biurowych	54
8. Murarz	52
9. Magazynier	51
10. Sprzątaczką biurową	44
11. Kierowca samochodu ciężarowego	42
12. Górnik eksploatacji podziemnej	41
13. Technik ekonomista	38
14. Cukiernik	37
15. Technik mechanik	35
16. Fryzjer	35
17. Kucharz małej gastronomii	29
18. Księgowy	28
19. Technik handlowiec	28
20. Kelner	27
21. Krawiec	27
22. Piekarz	27
23. Ekonomista	26
24. Pozostali elektromechanicy i elektrycy	26
25. Mechanik pojazdów samochodowych	25
26. Technik administracji	24
27. Pozostali monterzy gdzie indziej nie sklasyfikowani	24
28. Lakiernik samochodowy	23
29. Mechanik samochodów osobowych	23
30. Tokarz w metalu	23
31. Technik Budownictwa	21
32. Stolarz	21
33. Pozostali mechanicy pojazdów samochodowych	21
34. Technik informatyk	20
35. Kasjer handlowy	20
36. Technik żywienia i gospodarstwa domowego	19
37. Pozostali mechanicy maszyn i urządzeń rolniczych i przemysłowych	19

38. Kierowca samochodu osobowego	19
39. Barman	18
40. Pomoc kuchenna	18
41. Malarz budowlany	18
42. Spawacz ręczny gazowy	15
43. Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	15
44. Pozostali monterzy elektronicy i serwisanci urządzeń elektronicznych	15
45. Mechanik automatyki przemysłowej i urządzeń precyzyjnych	15
46. Technik elektryk	14
47. Introligator poligraficzny	14
48. Rzeźnik wędliniarz	13
49. Przedstawiciel handlowy	12
50. Frezer	12

Powyższa lista nie odbiega w zasadzie w większym stopniu od zestawień prowadzonych w tym zakresie w poprzednich latach. Wpływ na to ma wiele czynników. Sytuacja społeczno-ekonomiczna regionu, lokalna edukacja, motywacje do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, oddalenie miejsca zamieszkania od wielkich aglomeracji, sprawność komunikacji miejskiej itp.

Analizując tylko pierwszą piątkę powyższego zestawienia możemy zauważyć, że w nieznacznym stopniu zmieniły się liczby osób zarejestrowanych w poszczególnych zawodach w stosunku do roku 2012. Na pozycji pierwszej w 2013 roku ponownie pojawiają się osoby bez zawodu. Od wielu lat stanowią największą grupę ze względu na małe zapotrzebowanie na rynku pracy na niewykwalifikowany personel. W 2013 roku nastąpił spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych bez zawodu o 25 osób, w stosunku do 2012 roku. W przypadku zawodu sprzedawcy, który ułokował się ponownie na pozycji 2 nie nastąpiły żadne zmiany. Podobnie jak w 2012r. na pozycji trzeciej pojawił się ślusarz i tu nastąpił wzrost liczby zarejestrowanych o 14 osób. Na pozycji 4 w 2013 roku pojawił się robotnik budowlany i w przypadku tym również nastąpił wzrost liczby bezrobotnych (o 11 osób). Na miejscu piątym ułokował się kucharz ze wzrostem liczby zarejestrowanych od 2012 roku o 15 osób. W pierwszej dziesiątce utrzymały się jeszcze od 2012 roku zawody robotnika gospodarczego, technika prac biurowych i sprzątaczkę biurowej. W 2013 roku w zawodach tych odnotowano spadek liczby zarejestrowanych osób.

Analizując zmiany jakie dokonały się na powyższej liście można stwierdzić, że nie są one tak drastyczne jak było to przy porównaniu roku 2011 i 2012, gdzie np. wzrost liczby bezrobotnych zarejestrowanych bez zawodu zmienił się o 82 osoby.

Dość niepokojące zjawisko pojawia się natomiast w zawodzie górnik eksploatacji podziemnej. Od 2012 nastąpił tutaj wzrost liczby zarejestrowanych o 11 osób. Sytuację tę należy obserwować gdyż od kilku lat w powiecie nikołowskim ponownie zaczęto w tym zawodzie kształcić młodzież na potrzeby górnictwa. Może zatem się okazać, że rynek pracy zaczyna się nasycać i przez to następuje wzrost liczby bezrobotnych. Z drugiej zaś strony może to być stan przejściowy, dane jednak tego nie potwierdzają, gdyż co najmniej od 2011 roku liczba zarejestrowanych w tym zawodzie przekracza 30 osób.

Należy pamiętać, iż na powyższą listę duży wpływ wywiera charakter lokalnego rynku pracy. W małym powiecie, takim jak mikołowski, będą występowały zawsze zawody, które mają największy udział w strukturze zatrudnienia tego rynku. Mamy tu zatem do czynienia np. ze sprzedawcami, ślusarzami robotnikami budowlanymi, kucharzami, sprzątaczkami, pracownikami biurowymi. Pragniemy także zwrócić uwagę na fakt, iż powyższa lista opiera się na bazie wykształcenia osób rejestrujących się w PUP. Nie wchodzi tu w grę zawody wykonywane. Gdyby brać pod uwagę tego typu wyznacznik, mogły by wystąpić niewielkie zmiany na powyższej liście.

Warto również tutaj wspomnieć o pewnym fakcie, który ma ogromny wpływ na poziom bezrobocia w całym kraju. W Polsce występuje bardzo ograniczony wachlarz możliwości podjęcia prac prostych. Prawie każda zgłaszana do Urzędów Pracy oferta jest obciążona szeregiem wymogów co powoduje, że na rynku nie ma pracy dla osób bez kwalifikacji zawodowych (lub tych, którzy je utracili).

Problematyka dotycząca osób bezrobotnych bez kwalifikacji jest bardzo skomplikowana. Liczba takich osób na lokalnym rynku pracy jest dość duża w porównaniu do ilości osób zarejestrowanych w poszczególnych zawodach.

Innym powodem występowania dużej ilości osób bezrobotnych w poszczególnych zawodach są w dalszym ciągu utrudnione procedury związane z zakładaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej oraz wysokie podatki jakie z tego tytułu są nakładane na potencjalnego przedsiębiorcę. Tempo w jakim na rynku powstają nowe firmy, a następnie są likwidowane można zaobserwować w wielu branżach.

Tabela:

T-II/P-1a Struktura bezrobotnych wg grup zawodowych w powiecie mikołowskim stan w końcu 2013 r.

Na koniec 2013 r. z ewidencji osób bezrobotnych można było wygenerować przedstawione poniżej najczęściej pojawiające się grupy zawodowe:

1. Sprzedawcy i pokrewni
2. Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni
3. Pracownicy usług osobistych
4. Robotnicy budowlani i pokrewni z wyłączeniem elektryków
5. Robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni
6. Średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych
7. Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie
8. Średni personel ds. biznesu i administracji
9. Operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych
10. Elektrycy i elektronicy

Nie można spodziewać się jakichkolwiek większych zmian w strukturze osób bezrobotnych jeśli lokalny rynek pracy kręci się ciągle wokół tych samych problemów. Na terenie powiatu mikołowskiego praktycznie nie pojawiają się nowe duże i średnie przedsiębiorstwa, a co za tym idzie wchłanianie rynku pracy wolnej siły roboczej praktycznie nie istnieje. Rotacje jakie powstają w strukturach grup zawodowych osób bezrobotnych mają jedynie charakter wymienny (ktoś odchodzi z zakładu pracy, a ktoś jest zatrudniany).

Pierwsza z dużych grup zawodowych pojawiająca się w strukturze bezrobotnych to „sprzedawcy i pokrewni”. Musimy pamiętać, że handel jest jedną z najprężniej rozwijających się dziedzin gospodarki naszego kraju. Ma zatem także duży wpływ na nasz powiat. Jednak patrząc z perspektywy miejsc pracy w handlu, proponowane przez pracodawców wynagrodzenia są na poziomie minimalnym, a godziny wykonywania czynności zawodowych często przekraczają 8 godzinny dzień pracy. W związku z tym występuje tu duża rotacja zasobów kadrowych, a co za tym idzie do pup wpływa dość dużo ofert pracy w tym zakresie. Duża jest też liczba osób rejestrujących się i podejmujących pracę wśród bezrobotnych w tym zakresie. W strukturę grupy „sprzedawcy i pokrewni” wchodzi wiele zawodów. Są to: sprzedawcy na targowiskach i bazarach, właściciele sklepów, kierownicy sprzedaży w marketach, sprzedawcy sklepowi (ekspedienci), kasjerzy i sprzedawcy biletów, agenci sprzedaży bezpośredniej, sprzedawcy (konsultanci) w centrach sprzedaży telefonicznej/internetowej, pracownicy stacji obsługi pojazdów, wydawcy posiłków, pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani. Jak widzimy grupa ta jest na tyle szeroka, że jej udział jest znaczący na lokalnym rynku pracy.

Należy także nadmienić, iż drugą co do wielkości grupą zawodową w strukturze rejestrujących się bezrobotnych są „Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni”. Grupa ta reprezentuje trzon zawodów związanych z rozwojem naszego regionu. W skład jej wchodzi zawody: spawacze i pokrewni, blacharze, robotnicy przygotowujący i wznoszący konstrukcje

metalowe, ślusarze i pokrewni, ustawiacze i operatorzy obrabiarek do metali i pokrewni, mechanicy pojazdów samochodowych, mechanicy maszyn i urządzeń rolniczych i przemysłowych, mechanicy pojazdów jednośladowych. W skład tej grupy wchodzi także zawody, których przyszłość zostaje pod znakiem zapytania, gdyż zakłady zatrudniające pracowników na tych stanowiskach zostały praktycznie w większości zlikwidowane na terenie Górnego Śląska. Mowa tutaj o zawodach formierze odlewniczy i pokrewni.

Tabela:

**T-II/P-3 Oferty pracy wg zawodów w powiecie mikołowskim
w końcu 2013 roku**

Wśród najczęściej pojawiających się ofert pracy zgłaszanych przez pracodawców w urządzie pracy w 2013r. można wyróżnić:

1. Robotnik budowlany	96
2. Technik prac biurowych	95
3. Sprzedawca	66
4. Monter podzespołów i zespołów elektronicznych	50
5. Ślusarz	49
6. Kierowca samochodu ciężarowego	42
7. Sprzątaczką biurową	36
8. Robotnik gospodarczy	28
9. Magazynier	26
10. Brukarz	26
11. Pozostałe pomoce i sprzątaczkę biurowe, hotelowe i podobne	26
12. Fryzjer	25
13. Pracownik prac dorywczych	24
14. Stolarz	23
15. Pozostali pracownicy przy pracach prostych gdzie indziej nie sklasyfikowani	23
16. Pracownik ochrony fizycznej bez licencji	21
17. Spawacz metoda MAG	21
18. Kierowca samochodu osobowego	19
19. Przedstawiciel handlowy	15
20. Opiekunka domowa	15
21. Kucharz	13
22. Technik handlowiec	13
23. Mechanik pojazdów samochodowych	13
24. Murarz	12
25. Malarz budowlany	12
26. Księgowy	12
27. Pozostali pracownicy ochrony osób i mienia	12
28. Kelner	11
29. Malarz konstrukcji i wyrobów metalowych	11
30. Barman	10
31. Telemarketer	10
32. Operator koparko- ładowarki	10
33. Dozorca	10
34. Technik administracji	9
35. Pozostali operatorzy urządzeń telekomunikacyjnych	9
36. Sprzedawca w stacji paliw	9
37. Doradca klienta	9
38. Elektryk	9

39. Piekarz	9
40. Pozostali operatorzy maszyn do produkcji Wyrobow z tworzyw sztucznych	8
41. Kasjer handlowy	8
42. Frezer	8
43. Operator obrabiarek sterowanych numerycznie	8
44. Ładowacz	8
45. Ogrodnik	7
46. Tokarz w metalu	7
47. Pozostali spawacze i pokrewni	7
48. Pozostali pracownicy obsługi biurowej	7
49. Operator obrabiarek skrawających	6
50. Monter instalacji wentylacji i klimatyzacji	6

Po niewielkim wzroście liczby ofert pracy jaki można było odnotować w 2012 roku, w 2013 nastąpił spadek zgłaszanych wolnych miejsc pracy o 264 oferty. Nie jest to wynik zadawalający z uwagi na fakt, że liczba bezrobotnych na koniec 2013 roku wynosiła 3273 osoby, czyli więcej niż w 2012 roku (3196 osób).

- 2007 rok – 4539 ofert
- 2008 rok – 3924 oferty
- 2009 rok – 1836 ofert
- 2010 rok – 792 oferty
- 2011 rok – 1217 ofert
- 2012 rok – 1648 ofert
- 2013 rok – 1384 oferty

W 2013 roku ponownie nastąpił duży spadek liczby ofert pracy. Różnica między okresem, w którym ilość ofert pracy była największa czyli 2007 rokiem oscyluje w granicy 3155 ofert. Jest to bardzo duży spadek i odrodzenie się takiego rynku jak sprzed 6 czy 7 lat wydaje się mało prawdopodobny.

Mała liczba ofert pracy wynika z różnych przyczyn. Byli przedsiębiorcy, po likwidacji działalności gospodarczej, często zmuszeni zostają przez swą życiową sytuację do rejestracji w PUP. Podczas rozmów z doradcami zawodowymi prawie zawsze wskazują, że przyczyną likwidacji działalności gospodarczej były wysokie składki ZUS oraz podatki. Rządziej natomiast wskazują inne czynniki taki jak np. brak klientów, czy zubożenie społeczeństwa wywołujące mniejsze zapotrzebowanie na dane towary lub usługi. Wielu małych przedsiębiorców nie potrafi zatem zarobić na podstawowe składki opłacane z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej nie wspominając o opłatach związanych z zatrudnieniem ewentualnego pracownika. Pracodawcy, którzy jeszcze radzili sobie w tej sytuacji na rynku, mieli w 2013 roku mniejsze szanse na otrzymanie wsparcia z ramienia PUP np. na stworzenie nowego stanowiska pracy, przyjęcia osoby bezrobotnej na staż, czy też zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych. Sytuacja ta wynikała z faktu, iż urząd pracy nie posiadał przez znaczną część roku środków na aktywizację zawodową osób bezrobotnych. Brak tych nielicznych, a atrakcyjnych zachęt finansowych skutecznie odstraszył pracodawców do tworzenia nowych miejsc pracy i zgłaszania ofert w PUP.

W stosunku do roku ubiegłego, na pierwszym miejscu powyższej listy nastąpiła zmiana. Obecnie na czele zestawienia występuje pozycja: pracownik

budowlany, co może wskazywać na większe zapotrzebowanie na pracowników tej grupy na lokalnym rynku pracy. Jest to zjawisko bardzo prawdopodobne zwłaszcza , że nasz powiat od kilku już lat bardzo prężnie rozwija się pod względem budownictwa mieszkaniowego.

Na pozycji drugiej pojawiają się oferty pracy w zawodzie technik prac biurowych. Należy jednak pamiętać, iż znaczna ich część to oferty staży. Nie są to więc oferty na otwartym rynku pracy, wiążące się z możliwością długoterminowego zatrudnienia na umowę o pracę lub umowę cywilnoprawną. Formy takie dają natomiast możliwość zdobycia doświadczenia zawodowego, czy też przypomnienia sobie umiejętności zawodowych, a także ułatwiają wejście na rynek pracy.

Poniższa tabela obrazuje jak kształtowała się liczba niektórych ofert pracy w 2013 roku (pierwsza 10) w stosunku do okresu analogicznego w 2012 roku:

L.p.	Nazwa zawodu	Liczba ofert pracy w 2012r.	Liczba ofert pracy w 2013r.
1.	Robotnik budowlany	63	96
2.	Technik prac biurowych	63	95
3.	Sprzedawca	68	66
4.	Monter podzespołów i zespołów elektronicznych	0	50
5.	Ślusarz	29	49
6.	Kierowca samochodu ciężarowego	31	42
7.	Sprzątaczką biurową	17	36
8.	Robotnik gospodarczy	71	28
9.	Magazynier	33	26
10.	Brukarz	20	26

Poniższa tabela pokazuje liczbę ofert pracy w odniesieniu do zawodów, w których zarejestrowanych jest najwięcej osób bezrobotnych .

L.p.	Nazwa zawodu	Liczba zarejestrowanych osób 2013r.	Liczba ofert pracy 2013r.
1.	Bez zawodu	401	137*
2.	Sprzedawca	344	66
3.	Ślusarz	126	49
4.	Robotnik budowlany	62	96
5.	Kucharz	60	13
6.	Robotnik gospodarczy	57	28
7.	Technik prac biurowych	54	95
8.	Murarz	52	12
9.	Magazynier	51	26
10.	Sprzątaczką biurową	44	36

* W liczbę tę wchodzi oferty w zawodach: sprzątaczką biurową (36 ofert), robotnik gospodarczy (28 ofert), pozostałe pomoce i sprzątaczką biurowe, hotelowe i podobne (26 ofert), pracownicy prac dorywczych (24 ofert), pracownicy przy pracach prostych gdzie indziej nie sklasyfikowani (23 oferty).

W 2013 roku w powiecie mikołowskim odnotowano znacznie niższą liczbę ofert pracy (264 oferty), niż w analogicznym okresie ubiegłego roku. Jak widać w wielu przypadkach liczba ofert pracy nie jest wystarczająca, by zaspokoić zapotrzebowanie osób zarejestrowanych. W odniesieniu do ofert pracy dla osób

bez kwalifikacji, opisanych w odnośniku do powyższej tabeli należy wskazać, że są one często obarczane szeregiem wymogów pracodawcy związanych ze specyfiką wykonywanych czynności zawodowych (np. niekaralność, dobry stan zdrowia, doświadczenie) . Zdarza się też, że uregulowania prawne danej branży narzucają wymogi oczywiste np. w handlu (art. spożywczy) niezbędna jest aktualna książeczka dla celów sanitarno – epidemiologicznych, sprzątaczką zaś musi przejść badania do pracy na wysokościach. Większość jednak ofert pracy opisanych w odnośniku do tabeli to prace krótkoterminowe, w niepełnym wymiarze czasu pracy, z bardzo niskim wynagrodzeniem.

Sytuacja znacznie lepiej przedstawiała się w stosunku do popytu na pracowników w zawodach: robotnik budowlany oraz technik prac biurowych (niewielka nadwyżka). W pozostałych zawodach (ofert pracy jest mniej niż osób zarejestrowanych) istnieje deficyt ofert pracy, o różnym stopniu nasilenia. W praktyce oznacza to, iż duża ilość osób bezrobotnych ma spore problemy ze znalezieniem pracy w zawodzie wyuczonym, lub w takim, w którym posiadają już doświadczenie. Tabela pokazuje, iż najtrudniejsza sytuacja występuje w zawodzie sprzedawcy, ślusarza, czy też kucharza. Taka sama lub podobna tendencja występowała w latach ubiegłych.

Tabela:

T-II/P-3a Struktura ofert pracy wg grup zawodowych w powiecie mikołowskim w 2013 roku

Największa ilość ofert składanych przez pracodawców dotyczyła następujących grup zawodowych:

1. Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni
2. Sprzedawcy i pokrewni
3. Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie
4. Robotnicy budowlani i pokrewni z wyłączeniem elektryków
5. Sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni
6. Pracownicy usług osobistych
7. Pomoce domowe i sprzątaczk
8. Kierowcy i operatorzy pojazdów
9. Monterzy
10. Ładowacze nieczystości i inni pracownicy przy pracach prostych

Na przedstawionej powyżej liście nastąpiły duże zmiany w uszeregowaniu prawie wszystkich pozycji w stosunku do 2012r. Na miejscu drugim pozostała jedynie niezmiennie grupa „sprzedawcy i pokrewni”. Po za przedstawioną listę 10 grup zawodowych wypadli: „operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych” oraz „pracownicy do spraw finansowo – statystycznych i ewidencji materiałowej”. Pojawiły się za to dwie nowe pozycje: „monterzy” i „pomoce domowe i sprzątaczk”.

Tabela:

T-II/P-4 Zawody deficytowe i nadwyżkowe w powiecie mikołowskim w 2013 r.

Przez zawód deficytowy należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.

W powiecie mikołowskim w 2013r. 31 zawodów, spośród 727 występujących w ewidencji, wykazywało deficytowość, a 30 zawodów nadwyżkę. W zestawieniu zgodnie z zaleceniami Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej nie uwzględniono zawodów, których wskaźnik intensywności deficytu lub nadwyżki wynosił MAX.

Poniższa lista przedstawia grupę zawodów deficytowych w powiecie mikołowskim, uszeregowanych co do wielkości „wskaźnika intensywności deficytu zawodów”:

1. Monter podzespołów i zespołów elektronicznych
- 2. Spawacz metodą MAG**
3. Spedytor
4. Drukarz
5. Ładowacz
6. Specjalista do spraw kadr
7. Sprzedawca w branży przemysłowej
8. Glazurnik
9. Technolog robót wykończeniowych w budownictwie
10. Operatorzy maszyn do produkcji opakowań z papieru i tektury
11. Operator myjni
12. Malarz konstrukcji i wyrobów metalowych
- 13. Pracownik ochrony fizycznej bez licencji**
- 14. Brukarz**
15. Operator koparko – ładowarki
16. Kierownik działu administracyjno – gospodarczego
- 17. Architekt wnętrz**
18. Projektant grafiki
19. Specjalista do spraw reklamy
20. Pośrednik w obrocie nieruchomościami
21. Programista aplikacji
22. Hostessa
- 23. Asystent nauczyciela przedszkola**
24. Monter instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody
25. Pilarz
- 26. Operator urządzeń rozdrabniających**
27. Kierowca ciągnika rolniczego
28. Dostawca potraw
29. Dozorca
30. Wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych
- 31. Tokarz/frezer obrabiarek sterowanych numerycznie**

Analizując powyższe zestawienie widzimy, iż w zdecydowanej większości do zawodów deficytowych zostały zaliczone zawody, które wymagają posiadania kwalifikacji zawodowych na poziomie wykształcenia średniego, zawodowego lub gimnazjalnego/podstawowego. W żadnym przypadku spośród przedstawionych tu 18 zawodów, nie istnieje konieczność posiadania kwalifikacji na poziomie wykształcenia wyższego. Tylko w 8 przypadkach może to być dodatkowy argument przy ewentualnym zatrudnieniu przez pracodawcę. Są to zawody: spedytor, specjalista do spraw kadr, kierownik działu administracyjno – gospodarczego, architekt wnętrz, projektant grafiki, programista aplikacji, pośrednik w obrocie nieruchomościami, specjalista do spraw reklamy. Można więc przyjąć, iż kształcenie w potrzebnych na rynku pracy zawodach jest krótkoterminowe, łatwo dostępne, a tym samym nie powinno być kłopotów ze znalezieniem pracownika. Problem jednak tkwi w szczegółach. Prawie w większości przypadków od kandydatów ubiegających się o pracę w przedstawionych wyżej zawodach wymaga się doświadczenia zawodowego. Błędy w wykonywanej pracy np. spawacza, brukarza, glazurnika, operatora koparko – ładowarki itp. mogą pociągnąć za sobą poważne straty finansowe dla firmy. Stąd właśnie stawiany często przez pracodawców wymóg posiadania doświadczenia zawodowego.

Należy także zauważyć, iż w zawodach deficytowych rzadko pojawiają się specjalistyczne zawody wymagające wysokich kwalifikacji. Ich rynek pracy jest zupełnie inny, niż ten lokalny. Osoby posiadające wysokie specjalistyczne wykształcenie i doświadczenie zawodowe najczęściej nigdy nie rejestrują się w urzędzie pracy, gdyż szybko znajdują nowe zatrudnienie w oparciu o informacje pozyskane ze środowiska, którym się otaczają (konkurencja, kontrahenci, współpracownicy, klienci itp.).

Analizując powyższą listę możemy zauważyć, że niektóre z pojawiających się tam zawodów już kilkakrotnie były zaliczane do deficytów. Z poprzedniego rankingu zawodów deficytowych i nadwyżkowych pojawiło się 7 zawodów zaznaczonych grubszym drukiem. Taki stan rzeczy może oznaczać, iż pracodawcom jest trudno znaleźć pracowników w tych branżach ze względu na wymagane specyficzne kwalifikacje i doświadczenie. W przypadku zaś pracownika ochrony fizycznej bez licencji pracodawca wymaga najczęściej od kandydatów do pracy orzeczenia o stopniu niepełnosprawności co powoduje, że grono osób mogących skorzystać z takiej oferty pracy jest znacznie ograniczone.

Oprócz zawodów deficytowych możemy wyróżnić grupę zawodów nadwyżkowych uszeregowanych co do wielkości „wskaźnika intensywności nadwyżki zawodów”. Przez zawód nadwyżkowy należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.

1. **Technik ekonomista**
2. **Mechanik samochodów osobowych**
3. Kucharz małej gastronomii
4. **Krawiec**
5. **Technik elektryk**
6. **Lakiernik samochodowy**
7. **Stolarz meblowy**
8. Cukiernik
9. Technik pojazdów samochodowych

10. Technik budownictwa
- 11. Technik informatyk**
12. Terapeuta zajęciowy
- 13. Portier**
- 14. Elektromonter instalacji elektrycznych**
- 15. Pakowacz**
- 16. Kucharz**
- 17. Sprzedawca**
- 18. Technik geodeta**
- 19. Blacharz samochodowy**
- 20. Tokarz w metalu**
- 21. Technik elektronik**
- 22. Piekarz**
23. Doradca finansowy
24. Kamieniarz
- 25. Rzeźnik wędliniarz**
- 26. Kierowca operator wózków jezdniowych**
27. Palacz pieców zwykłych
- 28. Murarz**
- 29. Kelner**
- 30. Specjalista kontroli jakości**

Duży wpływ na powyższą listę ma niewątpliwie obecny kryzys gospodarczy. Masowe upadłości i likwidacje zakładów pracy powodują zalanie rynku pracy siłą roboczą posiadającą kwalifikacje oraz doświadczenie w różnych zawodach i specjalnościach. Na 30 przedstawionych powyżej zawodów nadwyżkowych 22 z nich pozostają na tej liście co najmniej od 2012 roku. Zawody te zostały zaznaczone pogrubioną czcionką.

Dzisiejszy rynek pracy jest bardzo bezwzględny. W wielu przypadkach wymaga on od potencjalnych pracowników umiejętności wychodzących poza ramy standardowego wykształcenia w wyuczonym zawodzie. Nie bez znaczenia jest tu także zdobyte wcześniej doświadczenie. Sytuacja ta powoduje, że na lokalnym rynku pracy pojawia się pewna grupa osób, która nie jest dostosowana do tych wymogów. Trzeba jednak zaznaczyć, iż polscy pracodawcy czasami zawyżają oczekiwania co do przyszłych kandydatów. Dzieje się tak jednak nawet w przypadkach prostych stanowisk. Taki stan rzeczy powoduje, że szczególnie ludzie młodzi po ukończeniu szkoły mają największe problemy z pozyskaniem zatrudnienia.

WNIOSKI

Wnioski końcowe do monitoringu zawodów nadwyżkowych i deficytowych:

- Systematycznie od 2008 roku wzrasta liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Mikołowie.
- Urząd Pracy otrzymuje niewystarczającą ilość środków na skuteczną aktywizację zawodową osób bezrobotnych.
- Polityka Państwa powinna kłaść większy nacisk na promocję samozatrudnienia.
- Procedury zakładania działalności gospodarczej w Polsce w dalszym ciągu są zbyt skomplikowane i czasochłonne, co skutecznie odstrasza nowych potencjalnych przedsiębiorców.
- Osoby chcące cały czas utrzymywać się na rynku pracy powinny podnosić swoje kwalifikacje oraz reagować na zmiany na rynku pracy.
- Na rynku pracy jest ograniczona liczba ofert zatrudnienia dla osób bez kwalifikacji zawodowych.
- Szkoły ponadgimnazjalne, uczelnie wyższe jak i instytucje szkoleniowe, powinny przystosowywać swoje oferty edukacyjne do zapotrzebowania rynku pracy.